

Rekomendacje ewaluatora ex-ante do projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – ZESTAWIENIE REKOMENDACJI ZAWARTYCH W RAPORCIE KOŃCOWYM Z WYKONANIA OCENY EX ANTE

NR	Temat	Rekomendacja	Jak rekomendacja została uwzględniona
Analiza SWOT, ocena potrzeb			
1	Opis ogólny	W opisie ogólnie trafnie odzwierciedlone zostały istotne zróżnicowania i potencjały, w tym presje środowiskowe na obszarach wiejskich oraz w gospodarstwach rolnych i branżach sektora rolno-spożywczego. Natomiast w niewystarczającym stopniu uwzględnione zostało zróżnicowanie przestrzenne kraju. Tylko w dwóch miejscach – przy opisie ludności zagrożonej ubóstwem i opisie struktury gospodarstw - odniesiono się do różnic pomiędzy województwami. Należałoby mocniej podkreślić zróżnicowanie regionalne Polski szczególnie w częściach poświęconych społeczno-ekonomicznej charakterystyce obszarów wiejskich oraz potencjałowi i wynikom w sektorze rolnym. Dla przejrzystości prezentacji warto wykorzystać mapy.	Uwaga zostanie częściowo uwzględniona. Zróżnicowanie regionalne Polski w wybranych elementach części diagnostycznej zostało opisane. Należy jednak mieć na uwadze, że Program ma charakter krajowy w związku z czym w opisie ogólnej sytuacji skupiono się na wykazaniu sytuacji ogólnokrajowej a nie poszczególnych regionów.
2	SWOT	Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń wymaga sprawdzenia spójności opisu (s. 19-29) i syntetycznego ujęcia analizy SWOT w załączniku.	Uwaga została uwzględniona. Analiza SWOT została zmodyfikowana zgodnie z zaleceniami ewaluatora. Obecnie analiza SWOT jest modyfikowana w związku z uwagami KE.
3	SWOT	Potrzeby i problemy w sposób bezpośredni wynikają z analizy SWOT. Zaleca się, żeby zgodnie z zasadami analizy SWOT wyjaśnić jeszcze jakie najbardziej adekwatne strategie wynikają ze SWOT dla rozwiązania poszczególnych problemów – czyli jaka kombinacja Słabych, Mocnych stron z Szansami i Zagroženiami może przynieść najlepsze rozwiązanie dla zaadresowania poszczególnych potrzeb i z	Odpowiedzią na rekomendacje, zgodnie ze strukturą programu w systemie SFC jest rozdział dotyczący sposobu realizacji poszczególnych <i>focus areas</i> . Logikę interwencji określono również w tabeli. Na etapie uzupełnienia Programu, w związku z uwagami KE rozszerzono opisy działań pod kątem ich ukierunkowania na priorytet/focus area

		<p>pomocą jakiego typu działań. Chodzi więc o pokazanie logiki mówiącej o tym za pomocą jakiego typu działań PROW można np. wzmocnić słabe strony dla wykorzystania istniejących szans, etc. (w przypadku poszczególnych potrzeb/problemów).</p>	
4	Potrzeby	<p>Zaleca się zaprezentowanie potrzeb i problemów w według kolejności ich potencjalnej skali finansowania.</p>	<p>W momencie przygotowywania programu system SFC automatycznie szeregował potrzeby „alfabetycznie”. Ponadto należy zauważyć, że potrzeby realizowane są poprzez różne <i>focus areas</i>, w związku z czym alokacje finansowe nie są przyporządkowane do potrzeb lecz do celów szczegółowych i priorytetów. Rozdział dotyczący przyporządkowania działań do poszczególnych priorytetów/ <i>focus area</i>.</p>
5	Potrzeby	<p>Z konstrukcji Programu i proponowanych działań PROW wynika, że problemy dotyczące obszarów wiejskich ustępują wadze problemom związanym z rolnictwem. Zaleca się, aby to explicite wyjaśnić na przykład podkreślając, że instrumentarium PROW w ograniczonym zakresie jest w stanie zaadresować te problemy oraz pokazując, które konkretnie programy poza PROW będą adresować problemy obszarów wiejskich zidentyfikowane w SWOT.</p>	<p>Kwestie poruszane w rekomendacji zostały wyjaśnione w części dotyczącej komplementarności Programu.</p>
Logika interwencji			
Określenie celów, podziału alokacji finansowych			
6	Alokacja finansowa	<p>Proponuje się rozważenie możliwości dokonania zmian w budżecie PROW na korzyść trzech działań pro-innowacyjnych (Transfer wiedzy, Doradztwo oraz Współpraca) oraz na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej o kwotę wynikającą z wyłączenia ze wsparcia strefy nizinnej I ONW.</p>	<p>Budżet Programu był bardzo starannie rozważany i szeroko konsultowany. Należy mieć na uwadze, że środki przeznaczone na ONW stanowią wkład w realizację celów środowiskowych, na który to cel wymagane jest przeznaczenie co najmniej 30% całości budżetu. Należy również mieć na uwadze, że cel dotyczący innowacyjności jest celem przekrojowym i realizowany będzie w ramach innych działań zaprogramowanych pod innymi priorytetami niż priorytet I.</p>

7	Alokacja finansowa	Rekomenduje się, aby w projekcie programu znalazła się co najmniej enumeratywna lista działań, dla których przewiduje się wypracowanie w ramach zasady partnerstwa algorytmów do określenia zobiektywizowanej kwoty alokacji budżetowej dla poszczególnych województw.	Przepisy UE nie wymagają takich informacji. Rozwiązanie dotyczące wyznaczania kopert wojewódzkich jest stosowane w PL od początku realizacji programów i stanowi rozwiązanie krajowe, dodatkowe w stosunku do wymogów UE.
Działanie Inwestycje w środki trwałe			
Poddziałanie: Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych)			
8		Rekomenduje się rozszerzenie zakresu operacji w poddziałaniu <i>Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych)</i> o jasne sprecyzowanie możliwości adaptacji budynków.	Zapisy PROW 2014-2020 nie wykluczają adaptacji budynków inwentarskich w tym działaniu.
9		Rekomenduje się konieczność precyzyjnego zdefiniowania w prawodawstwie krajowym „przyczyn niezależnych od beneficjenta”, które zwalniają z sankcji, aby zabezpieczyć się przed dowolnością interpretacyjną w tożsamy przypadkach mogących mieć miejsc w różnych częściach kraju, tak przez rolnika, jak i instytucję wdrażającą.	Uwaga nie dotyczy PROW. Do rozpatrzenia na etapie prac nad przepisami krajowymi.
10		Wątpliwości budzi możliwość oceny rzeczywistych rezultatów w zakresie realizacji fakultatywnych celów środowiskowych. Poprawa efektywności korzystania z zasobów wodnych, zwiększenie efektywności wykorzystania energii, czy działania na rzecz jakości gleby i klimatu są bowiem efektem nie tylko wykonanych działań modernizacyjnych, lecz przede wszystkim stosowanych technik i organizacji produkcji. Jest to zaś niezwykle trudne do kontroli i monitorowania rezultatów Programu.	Ocena fakultatywnych celów środowiskowych realizowana będzie w ramach ewaluacji Programu. Zadaniem ewaluatora będzie zaproponowanie odpowiednich metod jakościowych i ilościowych niezbędnych do realizacji ewaluacji w tym zakresie.
11		Podobnego rodzaju trudności mogą także wystąpić w związku z koniecznością weryfikacji osiągniętych	Ocena w zakresie realizacji celu dotyczącego innowacji realizowana będzie w ramach ewaluacji Programu. Zadaniem

		rezultatów, wynikającą z zapisów programu, stanowiących, że „Restrukturyzacja musi doprowadzić do (...) wprowadzenia innowacji...”. Wynikać one mogą z braku precyzyjnej definicji innowacji.	ewaluatora będzie zaproponowanie odpowiednich metod jakościowych i ilościowych niezbędnych do realizacji ewaluacji w tym zakresie.
Poddziałanie: Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Restrukturyzacja małych gospodarstw)			
12	Koszty kwalifikowane	W opisie zaznaczono, że Premia powinna być wydatkowana zgodnie z założeniami biznesplanu. Nie ma zapisu, że kwoty wydatkowane niezgodnie z założeniami biznes planu będą podlegały zwrotowi. Rekomenduje się wprowadzenie dodatkowego zapisu: kwoty I raty płatności wydatkowane niezgodnie z biznes planem będą podlegały zwrotowi.	Sankcje za nierealizowanie założeń biznesplanu będą określone w przepisach krajowych.
13		Rekomenduje się wykreślenie warunku obligującego potencjalnego beneficjenta do pełnego ubezpieczenia w KRUS, stwarzając słabym ekonomicznie gospodarstwom możliwość formalnego łączenia dochodów pochodzących z innych źródeł niż produkcja rolnicza.	Warunkiem dostępu w tym działaniu jest podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy – warunek dotyczy okresu poprzedzającego dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, co zostanie doprecyzowane w przepisach krajowych. Ww. warunek został wprowadzony w celu ukierunkowania pomocy do rolników nieposiadających zatrudnienia poza rolnictwem. Instrument wsparcia ma przyczynić się do restrukturyzacji gospodarstw prowadzonych przez ww. rolników, w celu zwiększenia wielkości ekonomicznej tych gospodarstw. Gospodarstwa prowadzone przez ww. rolników mogą mieć utrudniony dostęp do kapitału i w związku z tym do nich kieruje się pomoc w postaci premii.
Poddziałanie: Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych			
14	Beneficjent	Rekomenduje się wykreślenie warunku o co najmniej dwóch latach prowadzenia działalności przed złożeniem wniosku.	Uwaga nieuwzględniona. Wsparcie ukierunkowane jest na rozwój usług rolniczych w już istniejących firmach, posiadających doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej. Dwuletni okres działalności wskazuje na

			utrwaloną, silniejszą pozycję przedsiębiorstwa na rynku usług rolniczych.
Płatności dla rolników kwalifikujących się do wsparcia w ramach systemu dla małych gospodarstw (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa)			
		Rekomenduje się wprowadzenie warunku w postaci sprzedaży udokumentowanej, np. aktem notarialnym.	Rekomendacja zostanie rozważona na etapie tworzenia zapisów szczegółowych w legislacji krajowej.
Działanie: Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych			
15	Zasady dotyczące ustanawiania kryteriów wyboru	W poddziałaniu Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości preferowani mają być rolnicy posiadający małe obszarowo gospodarstwa. W większości przypadków nie będzie to miało większych efektów ekonomiczno-dochodowych, w tym podniesienia konkurencyjności i zwiększenia udziału w rynku biorców pomocy. Rekomenduje się wykreślenie preferencji dla gospodarstw do 5 ha.	Konieczność ustanowienia preferencji wynika z konieczności wprowadzenia kryteriów wyboru także w zakresie tego działania. Informacja o preferencji wskazuje na ukierunkowanie wsparcia dla gospodarstw małych, dla których koszty stałe, wynikające z udziału w systemach jakości, stanowią duże obciążenie finansowe.
Działanie „Tworzenie grup i organizacji producenckich”			
16		Rekomenduje się możliwość wchodzenia w skład grup producenckich także osób prawnych pod warunkiem, że będą się zaliczać do sektora małych i średnich firm. Będzie to rozwiązanie tożsame z rozwiązaniem zastosowanym w przypadku organizacji producentów.	Rekomendacja nieuwzględniona. Zastosowanie wykluczenia osób prawnych jako członków grup producentów rolnych wiąże się z ograniczeniem możliwości wystąpienia nieprawidłowości we wdrażaniu działania. Organizacje producentów najczęściej składają się z wyłącznie z osób prawnych, dlatego też takie rozwiązanie nie ma zastosowania w przypadku tych podmiotów
Działanie: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich. Poddziałanie: Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej; Poddziałanie: Budowa, przebudowa, modernizacja lub wyposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne oraz kształtowanie przestrzeni publicznej			

17		W legislacji krajowej rekomenduje się precyzyjne zdefiniowanie pojęć zamieszczonych w opisie budzących wątpliwości interpretacyjne takich, jak: liczba inicjatyw społecznych, nie ma charakteru komercyjnego, czy planowanych preferencji.	Pojęcia te zostaną doprecyzowane w legislacji krajowej.
Działanie Program rolnośrodowiskowo-klimatyczny			
18		Rekomenduje się utrzymanie produkcji zwierzęcej przy określonej minimalnej i maksymalnej obsadzie zwierząt: przeżuwaczy lub koni.	<p>W ramach programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego przewidziano szereg pakietów (typów operacji), które w zależności od celu środowiskowego jakim jest: zrównoważony system gospodarowania, odpowiednie użytkowanie gleb i wód, utrzymanie/przywracanie cennych siedlisk fitosocjologicznych oraz siedlisk zagrożonych gatunków ptaków, zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt, zawierają różne warunki i wymogi dotyczące ich realizacji.</p> <p>W związku z powyższym nie jest zasadnym uzależnianie wymogów poszczególnych pakietów od utrzymania produkcji zwierzęcej.</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, że w ramach Działania rolnośrodowiskowo-klimatycznego jest proponowany Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie, mający na celu utrzymanie ras zwierząt zagrożonych wyginięciem.</p> <p>Ponadto w odniesieniu do pakietów przyrodniczych, MRiRW przygotowując opis działania korzystało z niezależnych opinii ekspertów wskazujących, że wprowadzenie wymogu posiadania zwierząt gospodarskich nie jest zasadne m.in. ze względu na następujące argumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakiety przyrodnicze 4 i 5 Działania

			<p>rolnośrodowiskowo-klimatycznego realizują bezpośrednio cel „Odtwarzanie i zachowanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach NATURA 2000 oraz rolnictwa o wysokiej jakości przyrodniczej i stanu europejskich krajobrazów”, a dla jego osiągnięcia kluczowe jest zapewnienie odpowiedniego użytkowania rolniczego, przy czym posiadanie zwierząt nie jest warunkiem jego realizacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie ekstensywnego użytkowania kośnego jest niezbędne dla zachowania cennych i zanikających siedlisk przyrodniczych. Wykluczenie z pakietów przyrodniczych właścicieli nie posiadających zwierząt istotnie zmniejsza szansę ochrony tych siedlisk
Działanie: Rolnictwo ekologiczne			
19		<p>Rekomenduje się wprowadzenie obowiązku sprzedaży produkcji ekologicznej i określenie tego obowiązku w prawie krajowym.</p>	<p>Zgodnie z wytycznymi KE, wymóg sprzedaży produktów ekologicznych może powodować istotny wzrost poziomu wystąpienia ryzyka błędów, spowodowanego brakiem możliwości takiej sprzedaży ze względu np. na brak specjalistycznych kanałów dystrybucji i w efekcie sprzedaż tych produktów jako konwencjonalnych.</p> <p>Ponadto, działania wprowadzane przez państwa członkowskie powinny koncentrować się na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uproszczeniach i adekwatności warunków kwalifikowalności, - powiązaniu wszystkich zobowiązań z celem środowiskowym działania, - upraszczaniu wdrożenia dla beneficjentów, - wykazywania weryfikowalności i kontrolowalności działań.
20		<p>Sugeruje się jednocześnie, aby płatności za ekologiczne TUZ powiązać z obowiązkiem utrzymania zwierząt w systemie ekologicznym (obecnie warunkiem otrzymania wsparcia jest posiadanie zwierząt, ale nie w</p>	<p>Płatności za ekologiczne TUZ przysługują w odniesieniu do powierzchni TUZ pod warunkiem posiadania zwierząt. Nie jest celem tego działania ingerencja w sposób utrzymania zwierząt, który w systemie rolnictwa ekologicznego, wymaga</p>

		systemie ekologicznym	specyficznych warunków związanych z dobrostanem i i zasadami utrzymania zwierząt. Powiązanie płatności za ekologiczne TUZ z obowiązkiem utrzymania zwierząt w systemie ekologicznym mogłoby być ingerencją w kwestie rynku produktów ekologicznych, co nie jest związane z celem środowiskowym działania Rolnictwo ekologiczne.
Działanie Płatności ONW			
21		Rekomenduje się wyłączenie płatności dla obszarów nizinnych strefy I.	Płatności ONW rekompensują utrudnienia, na jakie narażona jest produkcja rolnicza ze względu na występowanie ograniczeń. Rekompensata ta pozwala rolnikom kontynuować użytkowanie ziemi rolnej i utrzymanie zrównoważonych systemów działalności rolniczej, co ma na celu zapobieżenie zaprzestawaniu działalności rolniczej i utracie różnorodności biologicznej. ONW typu nizinnego są jednym z typów obszarów, wyszczególnionych w rozporządzeniach UE. W celu zagwarantowania równego traktowania nie jest uzasadnione wykluczenie jednego z poddziałań (płatności dla obszarów nizinnych).
Działanie Współpraca			
22		Rekomenduje się doprecyzowanie pojęcia innowacyjność, które jest kluczowe dla ustanowienia kryteriów wyboru dla tego działania.	Uwaga uwzględniona. Definicja innowacyjności jest umieszczona w programie. Ocenie podlegać będzie potencjał innowacyjny operacji w celu uprawdopodobnienia uzyskania innowacji. W trybie ex-ante nie można wiarygodnie ocenić czy dany przedmiot operacji jest innowacją czy nie.
23		Rekomenduje się zmniejszenie maksymalnej kwoty wsparcia do 5 mln, co pozwoli na dofinansowanie większej liczby EIP.	Program nie będzie finansował jedynie powstawania i funkcjonowania grup operacyjnych. Warunkiem finansowania działalności grupy będzie realizacja przez nie konkretnych operacji inwestycyjnych związanych z innowacjami. W ramach działania zastosowany został większy zakres finansowy przedsięwzięć, aby umożliwić dofinansowanie

			kompleksowych operacji o wysokiej innowacyjności, związanych często z wyższymi nakładami. Nie oznacza to, że wszystkie finansowane operacje będą uzyskiwały maksymalną wartość wsparcia. Ocena projektów w ramach działania będzie koncentrować się na wyborze wysokiej jakości projektów, zarówno o większej jak i mniejszej wartości. Zmniejszenie maksymalnej kwoty wsparcia, a przez to dofinansowanie większej liczby grup operacyjnych nie gwarantuje lepszych rezultatów działania „Współpraca”.
LEADER - Przygotowane rozwiązania wdrożeniowe			
24		Rekomenduje się w Poddziałaniu Wsparcie przygotowawcze podniesienie poziomu wsparcia przygotowawczego przewidzianego dla beneficjentów do wielkości 120 % planowanej liczby LGD w ramach Programu.	Rekomendacja nie została przyjęta z uwagi na chęć minimalnego zagospodarowania budżetu Działania LEADER w ramach wsparcia przygotowawczego. Planuje się jednak przyjęcie rekomendacji poprzez rezygnację z przeprowadzania konkursu w oparciu o kryteria wyboru na rzecz przyjęcia założenie, że wsparcie przygotowawcze otrzymają wszystkie LGD spełniające warunki kwalifikowalności. W ten sposób szansę na wybór LSR dostaną wszystkie LGD.
25		Rekomenduje się podniesienie poziomu wsparcia w Poddziałaniu Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju do kwoty 100 tys. zł.	Rekomendacja nie została przyjęta ponieważ jako główny cel działania LEADER przyjęto tworzenie nowych miejsc pracy. W związku z uwagami KE w tym zakresie, trwa analiza wysokości przyjętego progu.
26		Rekomenduje się włączenie do kosztów kwalifikowalnych kosztów animacji współpracy, w tym kosztów związanych z poszukiwaniem partnerów projektu współpracy, w tym zagranicznych.	Rekomendacja zostanie przyjęta poprzez doprecyzowanie zapisu PROW że wyłączone z finansowanie w ramach poddziałanie jest jedynie poszukiwanie partnerów co powinno odbywać się przy wsparciu ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
27		Rekomenduje się w Poddziałaniu: Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacja wprowadzenie publicznej obrony LSR przed Komitetem wybierającym jako	Rekomendacja nieuwzględniona, z uwagi na trudności w jej wdrożeniu na gruncie prawodawstwa krajowego, które nie przewiduje takiej instytucji. Należy zapewnić transparentny i

		ostatniego etapu oceny.	obiektywny wybór LSR, tym bardziej że LGD będą miały możliwość odwołać się od decyzji w sprawie niewybrania do sądu administracyjnego.
Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich			
28		Rekomenduje się wskazanie podmiotu pełniącego funkcję Jednostki Centralnej w projekcie PROW.	Wybór podmiotu pełniącego funkcję Jednostki Centralnej zostanie dokonany na etapie wdrażania programu, co umożliwią zapisy przepisów krajowych.
29		Rekomenduje się wyraźne wskazanie w części opisu Finansowanie, że zadania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich są także finansowane ze środków Pomocy Technicznej	Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich będzie funkcjonowała w ramach KSOW. Funkcjonowanie KSOW będzie finansowane ze środków Pomocy Technicznej.
Pomoc techniczna			
30		W części definiującej beneficjentów wydaje się stosownym wyraźne wskazanie CDR i 16 ODR jako składowych sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), pomimo tego, że są one traktowane jako podsystem KSOW.	W opinii MRiRW należy pozostać przy dotychczasowym podejściu do katalogu beneficjentów PT. Wskazane przez ewaluatora podmioty mieszczą się w grupie podmiotów zaangażowanych w działania związane z funkcjonowaniem KSOW i jako takie będą mogły być beneficjentem PT.
31		Stosownym jest też dopisanie do enumeratywnej listy beneficjentów kategorii inne podmioty, które mogłyby realizować nowe zadania, pojawiające się i wynikające z wcześniej nie przewidywanych wyzwań, a leżące poza kompetencjami wymienionych w zamkniętym wykazie beneficjentów.	Z uwagi na ograniczony obszar działań, które mogą być finansowane z PT a także stosunkowo ograniczone środki planowane na PT, w opinii MRiRW należy pozostać przy dotychczasowej propozycji katalogu beneficjentów PT. Proponowany katalog porządkuje kwestię beneficjentów PT, ogranicza krąg beneficjentów do podmiotów, które są bezpośrednio zaangażowane w działania związane z PROW 2014-2020.
Rozwiązania dotyczące wdrażania Programu			
32		Koniecznym jest zapewnienie zatrudnienia wysokokwalifikowanych kadr w instytucjach wdrażających PROW, jak również zapewnienie im odpowiednich szkoleń, przygotowujących do wypełniania powierzonych im obowiązków.	Uwaga nie dotyczy treści PROW.

33		Koniecznym jest zapewnienie odpowiednich środków finansowych na ciągłe modernizowanie systemu IT oraz na zakupy szybko zużywającego się sprzętu komputerowego.	Uwaga do uwzględnienia na etapie wdrażania Programu.
34		Istotnym dla beneficjentów będzie możliwość uzyskiwanie kompetentnego wsparcia ze strony instytucji doradztwa rolniczego, tak w fazie aplikowania o wsparcie, jak i w trakcie realizowania projektu.	Uwaga do uwzględnienia na etapie wdrażania Programu.